

Een weg tussen regelzucht en regelloosheid

Niet regels houden een samenleving draaiende, maar mensen. Inzage in dossiers en actieve participatie kan ten goede komen aan het herstel van vertrouwen van burgers in instituties. Misschien tijd om eens voorzichtig te experimenteren met een derde weg.

Opinie

Hans Alderliesten en
Aloys van der Stoep

Hoogleraar Bestuurskunde Paul Frissen (Universiteit van Tilburg) neemt al jarenlang met genoeg de regeldrift van instanties op de korrel. Leiders bedoelen het goed, meent hij, ze willen de burger die onder hun verantwoordelijkheid valt bescherming bieden. Niet alleen burgers, ook gestrande potvissen. Niets mag aan het toeval worden overgelaten, opdat een uit de bocht gevlogen bejaarde e-biker en een gestrande potvis de optimale zorg ontvangen, conform 'Protocol Uit de bocht gevlogen bejaarden' en 'Protocol Gestrande potvissen'. Het leven, de werkelijkheid, is echter ongrijpbaar grillig en verrassend, is Frissen boodschap aan de politiek.

Frissen vindt de politiek tegenover zich. De samenleving moet gesmeerd draaien, en regels zijn de smeeroil (zo wordt wel gedacht). De zwakkere moet onder de paraplu van de wet bescherming krijgen tegen de sterkere. Die Frissen moet ongeschonden het zebra-pad bij zijn universiteit kunnen oversteken, en regels garanderen zijn veiligheid. 'Veiligheid in het verkeer is een samenspel van weggebruikers; bij het oversteken denk ik niet aan artikel 2bisE, de automobilist die voor me stopt evenmin', zo zou Frissen kunnen denken.

De klassieke bestuurspartijen, zoals PvdA en CDA, stellen zich traditiegetrouw in het midden op. Eerst de mens en dan de regels, klinkt het dan. Geen potvis. De bloeding van de bejaarde die onder z'n e-bike ligt te kruenpen op de grens van twee gemeentes dient meteen te worden gestelpt, en later

vechten ambtenaren het maar uit of de ambulancedienst van gemeente A dan wel gemeente B had moeten uitrukken. De vraag is hoe lang het duurt voordat er een besluit wordt genomen, want die arme bejaarde heeft dringend hulp nodig. En dus moet artikel 2bisE van het Protocol Uitrukken luiden dat voor een bloeding op de grensweg ambulancedienst A en voor een bloeding in het weiland van boer Biet ambulancedienst B moet komen.

Jeugdbescherming

Gemakkelijk scoren met een bloeddende e-biker in het weiland van boer Biet? Laten we dan overstappen op de zaak van een burger versus Jeugdbescherming West waarin de Raad van State op 27 april uitspraak deed. Een zaak met een intrieste achtergrond, waar eerder in de media aandacht voor is geweest.

In het kort. In 2009 beschuldigde een Amerikaanse vader de Nederlandse moeder van zijn drie kinderen van stelselmatige mishandeling bij Jeugdbescherming West. Voordat de instantie in actie kon komen, ontvoerde hij de kinderen naar de VS. Een dag nadien riep Jeugdbescherming de volkomen ontredder de moeder op. Om haar hulp aan te bieden? Nee, om haar onder druk te zetten: „Beken het maar.“ Enige uren later pleegde de vrouw suicide. Het contact van de kinderen met het Nederlandse thuisfront ging verloren.

Waarom boog de Raad van State zich zeven jaar na de ontvoering over deze zaak? De familie vroeg opening van het dossier om te doen wat Jeugdbescherming al die tijd naliet, namelijk iets voor de ontvoerde kinderen te doen. Maar daarvoor moet ze weten wat Jeugdbescherming zoal aan autoriteiten in de VS doorgaf. Jeugdbescherming

De samenleving moet gesmeerd draaien, vindt de politiek en daarom is er een apart protocol voor e-bikers nodig als smeeroil. Foto: ANP

houdt het dossier potdicht: 'Opeening van het dossier brengt de privacy van vader en kinderen in gevaar.' De Raad ging met dit argument mee.

Onwil

De Raad van State bekijkt een zaak juridisch, ethische aspecten blijven buiten beschouwing. Voor de ethiek moeten we bij Jeugdbescherming zijn. Eerst de mens en dan de regel, bepleit het CDA. De familie vecht tegen een instantie die de regels boven de mens stelt. Waar zoals hier kennelijke onwil in het spel is, helpt noch het medicijn van Frissen (minder regels) noch dat van het CDA (eerst de mens). 'Indien Jeugdbescherming dossiers moet openen voor de betrokken burgers, kunnen we niet werken', betoogde de instantie voor de raadsheren. Precies hier zit de pijn van de burger: al-

De klassieke bestuurspartijen stellen zich in het midden op

machtige overheidsinstanties die over zijn hoofd heen beslissingen nemen die hem raken.

Sinds kort heeft die burger het recht zijn medische dossier in te zien. Indien dat recht wordt uitgebreid naar elk dossier over hem – uitgezonderd een AIVD-dossier – zou dat dan de fricties tussen burger en overheid beperken? Of zouden met deze derde weg de fricties juist toenemen, met een ongewenst groter beroep op het justitiële apparaat ten gevolge? Misschien eens voorzichtig experimenteren met de derde weg? De weg van de gemeenschap, tussen overheid en burger in, die van gehoord worden, inspraak hebben, belangenafweging en zorgvuldigheid. Waar rechten en plichten met elkaar in balans zijn, maar waar niet regels boven mensen (of dieren) prevaleren, maar waar wetgeving een weerslag is van de moraal en het maatschappelijke discours. Niet regels houden een samenleving draaiende, maar mensen. Een van de sleutels voor het herstel van het vertrouwen van burgers in de overheid moet hierin gezocht worden.

• Hans Alderliesten is werkzaam in het jeugdwerk en voorzitter van de CDA-afdeling in Gouda en Aloys van der Stoep is wetenschapper en publicist

Handel lichte wapens gigantisch toegenomen

De handel in klein wapentuig is 'almerend toegenomen' staat in een recent rapport van Small Arms Survey.

Achtergrond

Aruna Dutt

Het rapport *Trade Update 2016: Transfers and Transparency* van het onafhankelijke onderzoeksproject Small Arms Survey spreekt over een alarmerende toename van de handel in klein wapentuig zoals pistolen, geweren en lichte munitie.

Doelstelling 16 van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), vorig jaar september door de Verenigde Naties aangenomen, gaat

over de overeenkomst van de lidstaten om ongeoorloofde wapenhandel significant te verminderen tegen 2030.

„De SDG-agenda zet hoog in op de reductie van wapenhandel als een van de voorwaarden voor duurzame ontwikkeling“, zegt Anna Alvazzi del Frate, programmadirecteur van Small Arms Survey.

Van 2012 tot 2013 klom de lichte wapenhandel echter op tot een totaalbudget van zes miljard dollar, een toename met 17 procent of een miljard dollar in één enkel jaar tijd.

De VS waren de grootste exporteur en importeur van klein wapentuig; het exporteerde voor 1,1 miljard dollar tijdens de onderzochte periode. Slechts twee andere landen overschreden de 500 miljoen dollar voor wapenexport: Italië en Duitsland. Zestien landen exporteerden voor meer dan 100 miljoen dollar, het hoogste cijfer sinds het begin van het onderzoek in 2001.

„De gegevens in het rapport zijn betrouwbaar maar nog niet volledig“, zegt Eric Berman, directeur van Small Arms Survey. „Transparantie over wapenhandel blijft een heikel punt en wereldwijd erg ongelijk.“

„De gegevens in het rapport zijn betrouwbaar maar nog niet volledig“, zegt Eric Berman, directeur van Small Arms Survey. „Transparantie over wapenhandel blijft een heikel punt en wereldwijd erg ongelijk.“

Transparantie

Volgens de Transparantiebarometer in het rapport zijn de landen die het meest transparant communiceren over hun wapenhandel Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland. Zuid-Afrika maakte de beste

De VS waren de grootste exporteur en importeur van klein wapentuig

vorderingen op het vlak van transparantie.

De minst transparante landen zijn Iran, Noord-Korea, Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten (UAE).

Terwijl verschillende landen uit het Midden-Oosten als weinig transparant werden aangeduid, zijn ze tegelijk ook bij de grootste importeurs van lichte wapens. Het aantal geregistreerde transfers in het Midden-Oosten verdubbelde van 2012 tot 2013.

De UAE werden volgens het rapport de vierde grootste importeur van kleine wapens en kenden een stijging van 71 miljoen dollar in 2012 naar 168 miljoen dollar in 2013.

Tijdens deze periode verdriedubbelde Saudi-Arabië de wapenimport van 54 miljoen dollar naar 168 miljoen dollar.